

Prof. E. Glusale
hõldearv
23 VII 42. Meenvent.
E. H. A.

E. V.
TARTU ÜLILÕULI
ÕIGUSTEADUSKOLA

23 juunil 1942
270
TARTU

PÄRIJA VASTUTUS PÄRAN-
DI KOHUSTUSTE EEST.

A. ve. Aino Warres, tööno
27.6.42
[Signature]
Diplomitöö.

A. 13
8019

Stud.iur.Aino Warres
mtr.nr.16 855.

Tartu 1942.

lõpetanud õigusteaduskonna
9. VII 1942. a cum laude

S I S U K O R D .

lk.

Kirjandus.....3

Allikad.....3

I ptk.Üldised alused.

§ 1.Pärimise olemus.....4

§ 2.Pärija vastutus jāvastutuse ulatus.....7

IIptk.Pärija vastutus pärandi kohustustest

BES'i ja TsS eelnõu järgi.

§ 3.Pärija vastutus BES'i järgi üldiselt....11

§ 4.Beneficium inventarii.....13

§ 5.Beneficium separationis.....16

§ 6.Kaaspärijate vastutus.....20

§ 7.Pärija vastutus pärandi kohustuste eest

TsS eelnõu järgi.....21

III ptk.Pärija vastutus pärandi kohustuste eest

BGB järgi.

§ 8.Pärija vastutus BGB järgi üldiselt.....25

§ 9.Ajutine peakohustusest vabanemine.....29

§ 10.Piiratud vastutus üksikute pärandi kreditoride suhtes.....30

§ 11. Pärija vastutus pärandi kohustuste eest kõikide kreekitoride suhtes.....	33
A. Pärandivalitsus ja -konkurss.....	33
B. Piisamatuse vaie.....	36
§ 12. Inventuuri koostamine ja pärija piirata- matu vastutus.....	38
§ 13. Kaaspärijate vastutus.....	43

Kirjandus.

- 1).Boehmer,G.,Erbfolge und Erbenhaftung.Halle 1927.
- 2).Engelmann,A.,Das Bürgerliche Recht Deutschlands.
Berlin 1913.
- 3).Hrdmann,Carl.,Systemdes Privatrechts der Ostsee-
provinzen Liv-,Est- und Curland.Bd.III.Riga 1992.
- 4). Rammul,A.,Tsiiviilõiguse autoriseeritud kons-
pekt.Koostatud E.Ilusa loengute järgi.Tartu 1939.
- 5).Rammul,A.,Rooma õiguse süsteemi konspekt.Koosta-
tudE.Eini loengute järgi.Tartu 1938.
- 6).Siber,H.,Haftung für Nachlass-schulden nach gel-
tendem und künftigem Recht.Berlin u.Leipzig.1937.
- 7).Sohm,R.,Institutionen,Geschichte und System
des Römischen Privatrechts.München u.Leipzig 1923.

Allikad.

- 1).B E S.
- 2).B G B .
- 3).TsS eelnõu 1938.

I Peatükk.

Üldised alused.

§1.

Pärimise olemus.

Pärimisõigus vaatab isiku varanduse saatust tema surimomendil. Surm lõpetab küll isiku, vastava õigussubjekti olemasolu, kuid tema varanduslik õiguste ja kohustuste sfäär ei hävi, vaid kestab edasi ja kandub üle teistele õigussubjektidele pärimise teel.¹⁾ Nende suhete korraldamine ongi pärimisõiguse peamine ülesanne.

Endise õigussubjekti õigused ja kohustused kanduvad successio teel üle uuele õigussubjektile, õigusjärglasele.

S u c c e s s i o on derivatiivne õiguste omandamine — ta võib olla singulaarne või universaalne.²⁾

---

1) A. Rammul, Tsiviilõiguse autoriseeritud kontsept. Koostatud E. Ilusa loengute järgi. Tartu 1939, lk. 129.

2) A. Rammul, Rooma õiguse süsteemi kontsept. Koostatud E. Eini loengute järgi. Tartu 1938, lk. 45, 46.

Pärimine on s u c c e s s i o u n i v e r s a l i s
__kõik isiku õigused ja kohustused kanduvad tervi-
kuna üle tema pärijale, välja arvatud puhtisiklikud
(nn.kõrgelt isiklikud)õigused ja kohustused, milli-
sed oma loomult on juba nii seotud vastava isikuga,
et nende tradeerimine pole üldse mõeldav.³⁾

Rooma õiguses oli pärimine üks universaalse sukt-
sessiooni liike, mille erinevuseks oli see, et siin⁴⁾
õigusjärglane astus ka oma eelkäija kohustustesse.

Päränd on seega isikust järele jäävate ju-
riidiliste suhete kogum ta surimomendil.

Päränd — on kõikide nende vallakute ja kinni-
kute kogu, aga samuti ka nende õiguste ja kohustuste
kogu, mis võivad alluda üleminekule ja mis kuulusid
surnule võltsseaduse järele surnuks tunnustatule, kas⁵⁾
selle tõelisest või seaduslikult eeldatud surmast.

---

3) Rammul, Tsiviilõigus, op. cit., lk. 130.

4) R. Sohm, Institutionen, Geschichte und System des Rö-
mischen Privatrechts. München u. Leipzig 1923, lk. 551.

5) BES § 1691.

Isik, kes pärandi jätab on p ä r a n d a j a ja isik ,kes selle saab on p ä r i j a ___ surnud isiku õigusjärglane.

See on praegusaja üldine seisukoht, kuid aegade kestel pole pärimine mitte kõikjal sündinud universaalse suktsessioonina ___ nii näeme vanemas saksa õiguses.

Seal perekonna vara (Familiengut) läheb üle teisele perekonnaliikmele (Familiengenosse), kellel juba enne on ooteõigus. Siin pärija ei astu pärandaja õiguslikku seisundisse successorina, vaid omandab pärandi oma enese õigusel ja see õigus on seetõttu oma sisult pärandajast sõltumatu, ___ otsustav on pärija enese isiklik sobivus pärimiseks ja tema tema pärimine on selles mõttes ka originaarne aga mitte derivatiivne nagu universaalse suktsessiooni korral.⁶⁾

---

6) G. Boehmer, Erbfolge und Erbenhaftung. Halle 1927, lk. 12, 13, 14.

§ 2. Pärija vastutus ja vastutuse ulatus.

Nagu nägime, kustuvad kõrgelt isiklikud õigused jakohustused surmaga, kuid teised õigussuhted kestavad edasi, samuti ka vastutus nende eest ___.

See vastutus võib olla pärijal isiklik ja piiramatut, kuid ka piiratud.

Piiramatut vastutuse korral vastutab pärija pärandaja võlgade ja kohustuste eest kogu päritud ja ka enese varaga ___ nii nagu oleks ta need võlad ise teinud.⁷⁾

See on just üks universaalse suktsessiooni tagajärgi___ mille järele kanduvad üle kõik õigused ja kohustused ja astutakse täielikult eelkäija juriidilisse seisundisse. Siin tekib pärija ja pärandaja vara vahel *c o n f u s i o* ___ varamasside va kokku sulamine ___ ja vastastikuste õiguste ja ko-

---

7) A. Engelmann, Das Bürgerliche Recht Deutschlands, Berlin 1913, lk. 807.

hustuste kustumine.

Kuid esineb samuti ka *P i i r a t u d v a s t u t u s* __ kus pärija vastutab vaid pärandiga või siis vastavalt pärandi väärtusele ja võib vastutada ka ainult pärand.

Vanemas saksa õiguses ,kus pärand ei läinud üle universaalse suktsessioga ,ei olnud pärijal üldse isiklikku vastutust,vaid vastutas ainult pärandvara(⁸⁾*Erbgut*), 6sas seadusandlusis koguni vaid ainult vallasvara;ka vanemas anglosaksi õiguses vastutas vaid vallasvara.⁹⁾

Kuid kus vastutus oli isiklik,ka seal võidi seda vastutust piirata pärandi ¹⁰⁾garale. See esineb kahe¹⁰⁾ vormis.

P i i r a t u d v a s t u t u s c u m v i r i b u s h e r e d i t a t i s __ siin vastutab pärija eseme-likult(*gegenständlich beschränkt*) ainult leidevate

---

8).Boehmer,op.cit.,lk.14.

9)^HSiber,Haftung für Nachlass-schulden nach geltendem und künftigem Recht.Berlin u.Leipzig 1937,lk.16.

10).Ib.,lk.9.

pärandis leiduvate esemetega. Kreeditorid võivad oma nõudmisi pöörata vaid pärandi varale, mitte pärija isiklikule varale, ka siis kui nad seejuures kahju saavad.¹¹⁾

Piiratud vastutus *pro viribus hereditatis* 'e puhul vastutab pärija arvestuslikult (rechnerisch beschränkt) vastavalt pärandi väärtusele, kuid siin kreeditorid võivad oma nõudmisi pöörata ka pärija varale, aga ainult pärandi vara väärtuse piires.¹²⁾

Ulatuselt on vastutus erinevates õiguskordades ka väga erinev, kuigi praegu on pärimine põhimõtteliselt rooma õiguse universaalsele suktsessioonile rajatud, siiski püütakse jõuda enam pärija piiratud vastutusele, mis siis tavaliselt sünnib, kas esemeliku või arvestusliku kitsendusega ja pärija ning pärandusvara eraldamisega. See sünnib vastavalt õiguskorrale — kas ametlikult või eraviisi-

---

11). Siber, op.cit., lk.9.

12). Ib., lk.9 ja 10.

13)
liselt.

Üldiselt enamikus õiguskorris on nii piiramatu vastutus, kui selle kõrval ka piiratud vastutus, kas mõlemas oma kujus või ühes neist __ niio on see näiteks BGB järgi ja ka BES'i järgi.

Prantsuse CC on erinev, siin on piiratud vastutus pro viribus hereditatis'e kujul, kuna Ungaris näeme vaid cum viribus hereditatis'e kujulist vastutust.

ZGB järgi on piiramatu vastutus väga ulatuslikult ja rangelt läbi viidud __ seal on erandina käendusvõlgade (Bürgschaftschulden) puhul arvestuslik kitsendus vastuvalt rikastumisele ja esemelik kitsendus on vaid riigil pärijana. Teatud juhtudel võib ZGB järgi vastutada ka ainult pärandvara. ¹⁴⁾

---

13). Boehmer, op.cit., lk. 16.

14). Siber, op.cit., lk. 29 ja 30.

II Peatükk.

Pärija vastutus pärandi kohustuste eest BES'i ja

„TsS eelnõu järgi.

§ 3. Pärija vastutus BES'i järgi üldiselt.

Pärijale lähevad üle kõik pärandaja õigused ja kohustused, välja arvatud puhtisiklikud,¹⁵⁾ ühtlasi on pärija kohustatud täitma tema kõiki testamendiga tema peale pandud ja pärimislepingus määratud kohustusi, eriti pärijaks nimetamise tingimused, le¹⁶⁾gaadid, käsutised ja sihtmäärangud.

Kui pärandist pärandi võlgade katteks ei jatku, siis on pärija kohustatud neid tasuma oma isiklikust varandusest¹⁷⁾ — seega on pärija vastutus pärandi võlgade eest piiramatult.

See on ülereegel, kuid erandiks on BES'i § 2656~~4~~ mille järgi — "Pärija, kes pärandaja sur-

---

15). BES § 2646.

16). ~~2647~~ - BES § 2647.

17). BES § 2648)

ma ajal ülevõlastamisest midagi ei teadnud ja pärandi bf ilma beneficium inventarii'ta vastu võttis __ Eesti ja Liivimaal on siiskä õigustatud vastutusest (piiramatus vastutusest) vabanema __ kui ta kõik, mis vastu on võetud ja juhul kui sealt midagi võõrandatud on, siis selle väärtuse ühes lisadega järeiljadega välja annab (specificatioga) __ tav vastutab siis vaid aktiva piires.

Kui pärija aga on siin pettusega või jämeda hooletusega toiminud, siis vastutab ta ka enda varaga.
18)

Piiramatus vastutusest võib pärija vabaneda pärandi ja pärija enese vara eraldamisega __ see sünnib BES'i järgi kahel teel, __ kord pärija poolt beneficium inventarii ja kord pärandi kreditoride poolt beneficium separationis'e kaudu.

Siis on BES'is käsitletud veel eriliste varaobjektide võlavastutust, kuid see on juba rohkem ajaloolise väärtusega.

§ 4. Beneficium inventarii.

Beneficium inventarii allmõistetakse BES-i järgi pärija õigust nõuda teatud seaduslikult määratud aja jooksul kohtulikku pärandi nimestiku koostamist, millega ta vabaneb piiramatust vastutusest. ¹⁹⁾ ₂₀₎

Nimestiku alusel pärandid vastu võttes vastutab pärija pärandi võlgade eest vaid vastavalt nimestikus leiduvale varaväärtusele ning tal on õigus veel pärandaja matuse, inventuuri koostamise ja kohtukulused sealt maha arvata, samuti esitada omi nõudeid pärandi vastu, mis beneficium inventarii tõttu ei hävi. ²¹⁾

Kui pärija ise ei saa mingil põhjusel pärandit vastu võtta, siis tema eestkostjad, hooldajad ja teised volinikud on kohustatud seda tegema vaid

---

² 19). C. Erdmann, System des Privatrechts der Ostseeprovinzen Liv-, Est- und Curland. Bd. III. Riga 1892, lk. 450.

⁴ 20). BES § 2649.

21). BES § 2655.

22)
nimestiku alusel.

Kui pärandaja ise lühikest aega enne surma koostas põhjaliku nimestiku oma vara kohta ja see vastas seaduslikele nõuetele, siis võis pärija toetuda sellele, selle asemele, et ise nimestikku koostada.²³⁾

Inventuuri koostamiseks on seaduses oma kindel aeg.

Kuuramaal võis pärija nõuda kohtulikku pärandi nimestiku koostamist aasta jooksul aevates pärandaja surmast ja samuti proklaami pärandi kreditoride suhtes.²⁴⁾

Aga Eesti ja Liivimaal pidi pärija 2-~~e~~ kuu jooksul peale pärimisele kutsumiselt teada saamist hoolitsema kohtu poolt inventuuri koostamise ja samuti pärandi proklaami kuulutamise eest.²⁵⁾ Väga keerukatel juhtudel võis kohus seda tähtaega pärija palvel pikendada, kuid mitte enam kui proklaami tähtaja möö-

---

22). BES § 2650.

23). BES § 2653.

24), BES § 2651.

25). BES § 2652.

dumiseni.

Inventuuti koostamine peab toimuma täpsalt. Kui pärija on seotud inventuuri koostamisega, ei tohi kreditorid ega legataarid teda oma nõudmistega se-
26) gada.

Beneficium inventarii on just pärija kasuks ja kaitseks, kuid ta ei kaitse pärandi kreditore
27) pärija kreditoride eest.

---

26). BES §2654.

27). Erdmann, op.cit., lk.452.

X

§ 5. Beneficium separationis.

Beneficium separationis on pärandi kreditoride ja legataaride soodustus.

Selle järgi pärandi kreditoridel kui ka legataaridel on õigus nõuda pärandi vara eraldamist pärija varast ja saada eelistatud rahuldust sellest eraldatud varast ilma pärija kreditoride konkurentsita.²⁸⁾

See õigus ei ole mitte ainult pärija vaid ka tema järglaste ja samuti nende suhtes, kes pärija kreditorina teatud päranduslikud esemed on omandanud.²⁹⁾

Eraldamisõigust saavad nõuda pärandi kreditorid ja legataarid vaid siis, kui pärija on maksujõuetu (ülevõlastatud).^{30) 31)}

---

28). BES § 2658.

29). BES § 2659.

30). BES § 2658.

Selle kitsenduse tõttu langeb eraldamisõiguse tähtsus tunduvalt, eriti aga legataaride suhtes, kuna pärija käsutamisosiguses ja tema kreditoride haardes pärandi vastu esialgu mingit tõelist õigustakistust pole (vorläufig keinem wirklichen Rechtshinderniss zu begegnen vermögen). Ja samuti selgub ülevõlastamine tihti läig hilja — kui ju³²⁾ ba tegelik varamasside ühtesulamine on toimunud — (millisel juhul seaduslikult kaob eraldamisõi-³³⁾ gus).

Eraldamisõiguse tagajärjeks on pärija ja pärandi vara faktiline eraldamine.

Kuna beneficium separationis tegelikult pärija enese vastu suunatud on — kaotab pärija sellega ühtlasi ka käsustamisõiguse eraldatud vara koh-

---

31). Erdmann, op.cit., lk. 453. Rooma õigus seda ei nõudnud. Seal piisas vaid sellest, kui kreditor või legataar tundis end ohustatud olevat pärija varanduslikust seisundist või tema käitumisest.

32). Ib., lk. 453.

33). BES § 2662.

ta, eriti aga võõrandamisõiguste seadusliku võõrandamiskeeluga.³⁴⁾

Sellest eraldatud varast rahuldatakse kõigepealt pärandi kreditorid ja siis legataarid jaaalles peale selle läheb ülejääk pärijale.³⁵⁾

Kuid kui pärandist ei piisa, siis pole pärandi kreditoridel enam õigust pöörduda pärija enesevara poole rahulduse saamiseks.³⁶⁾

Nii näeme, et see on siiski osalt soodustus ka pärijale ja tema kreditoridele — kuna pärija vara on nii lõplikult vabastatud pärandi kreditoride haardest.³⁷⁾

Pärija kreditoridel separatsioon õigust pole.

Separatsiooni võimalus puudub:

1. kui 5 aastat pärandi vastuvõtmisest möödunud on.

---

34). Erdmann, op. cit., lk. 453.

35). BES § 2660.

36). BES § 2661.

37). Siber, op. cit., lk. 13.

2. Kui pärandi kreditor pärija vastava õituse-
toiminguga oma võlgnikuks on tunnistatud.

3. Silmas pidades pärija poolt juba bf müüdüd
esemeid.

4. Siis kui separatsioon varamasside täieliku
kokkukulamise tõttu võimatu, läbiviimatu on.³⁸⁾

---

38). BES § 2662.

§ 6. Kaaspärijate vastutus pärandi kohustus-

---

te eest.

Nagu näeme BES'i käsitlesest vastutavad kõik kaaspärijad pärandi võlgade eest *p r o r a t a* ii igäüks vastavalt oma pärandiosale.

On teatud juhtumid, kus pärandaja on pannud mõne võla tasumise üksikule kaaspärijale, või kus kaaspärijad on võla tasumise suhtes omavahel teisiti kokku leppinud. Kuid see on kehtiv vaid nende eneste vahel — kuna pärandi kreditoridel on siiski õigus nõuda igalt üksikult kaaspärijalt tema pärandiosale vastavat võlaosa.³⁹⁾

Kui üksik pärija on maksnud pärandi võlgu või täitnud legaate, siis on ta õigustatud kaaspärijatelt nõudma tasu vastavalt nende pärandiosale.⁴⁰⁾

---

39). BES § 2679.

40). BES § 2683.

§ 7. Pärija vastutus pärandi kohustuste eest

TsS eelnõu järgi.

Nii BES'i kui ka TsS eelnõu sätteis on pärija vastutuse suhtes väga palju ühist, kuid seal on ka erinevusi ja nii on TsS eelnõus mõnigi küsimus reguleeritud täpsemalt või ka teisiti.

Mõlemal juhul pärandaja kohustused, mis pole puhtisiklikud lähevad üle pärijale.⁴¹⁾

Kuid TsS eelnõus on loetletud pärandi kohustused⁴²⁾ ja seatud nad tasumise suhtes kindlasse järjekorda, seda BES'is ei olnud.

Esimises järjekorras tulevad siin tasuda pärandaja matusekulud ja tema perekonnaliikmete ülalpidamise kulud 1 kuu jooksul.

Teises järjekorras on õigus rahuldusele pärandi usaldajail.

---

41). TsS §807.

42). TsS §812, 813, 814.

Kolmandas järjekorras legaadid ,sihtkäsutised,
43)
ja -määrangud.

44)
Ka siin on pärija vastutus üldiselt piiramatu ning vastutuse piiramine on võimalik vaid inventuuriõiguse ja eraldamisõiguse alusel. Kuid siin puu-BES'i § 2656-s leiduv erandlikult soodustav säte; et pärija, kes ei teadnud ,et pärand on ülekoormatud võlgadega, vastutab vaid aktiiva piires.

Beneficium inventarii puhul on eeskirjad üldjoontes samad, ainult inventuuri koostamise tähta-
ajaks on TsS eelnõus 3 kuud. 45)
Samuti on siin täpsemalt selgitatud ,mis ja kuidas peab nimekirja koostama — etselles tulevad ülestähendada pärandi avanemise ajal olemasolevad pärandi esemed ja pärandi kohustused ühes nende kirjelduse ja väärtusega. 46)

---

43). TsS § 815.

44). TsS § 813.

45). TsS § 818.

46). TsS. § 819.

Nimekirja koostajaks on kohtupristav pärija palvel javiimane on kohustatud andma teateid nimekirja koostamiseks.⁴⁷⁾

Kui pärija on inventuuri tegemisel toiminud pahatahtlikult, siis kaotab ta soodustused ja vastutab võlgade eest piiramatult.⁴⁸⁾

Beneficium separationis'e suhtes on ka eeskirjad üldjoontes samad, kuid siingi on mõningaid täiendusi ja erinevusi. Nii näeme, et pärandi kreditoridel ja legataaridel on õigus eraldamist nõuda peale BE's esineva pärija ülevõlastumise ka siis, kui nende rahuldamisele pärandist ähvardab kahju tuua pärija käitumine või tema varanduslik seis.⁴⁹⁾

Samuti on siin määratud kindel järjekord likvideerimiskorras tasumisele tulevate kohustuste suhtes: — pärandaja matmiskulud ja perekonna ülalpidamise

---

47). TsS § 820.

48). TsS § 822.

49). TsS § 823.

kulud 1 kuu kestel, siis pärandaja võlad, ning kui eraldamise nõudjaks oli legataar, siis ka legaadid. 50)

Pärandi eraldamisõiguse puudumise juhtudes on ka väikesi erimevusi   nimelt just selles, et vastav õigus kaob 2-e aasta jooksul peale pärandi vastuvõttu. 51)

Kaaspärijate vastutuse suhtes 52) pärandi kohustuste eest on BES ja TsS eelnõu samadel seisukohtadel.

---

50). TsS § 824.

51). TsS § 826, kuid BES § 2662: "... 5-e aasta jooksul."

52). TsS § 828, 831.

III Peatükk.

Pärija vastutus pärandi kohustuste eest BGB järgi.

---

§ 8. Pärija vastutus BGB järgi üldiselt.

Pärand läheb tervikuna ___ kõik õigused ja kohustused__ pärijale üle.⁵³⁾

^{BG}
BGB on loetlenud neid kohustusi milliste eest pärija vastutab.

Pärandi kohustusteks on :

1. Pärandaja võlad, millised lähevad üle pärijale.
2. Kohustused, mis pärijale kvassellisele langevad ___ eriti kohustused sundosadest , legaatidest ja sihtkasutistest, -määrangutest.
3. Pärandaja matusekulud.
4. Ülalpidamise kulud pärandaja perekonnaliikmetele, kes pärandaja surma ajal tema majapidamisse kuulusid ja temalt ülalpidamist said ja samuti elukorteri ja majapidamistarvete võimalus esimese 30-ne päeva jooksul peale pärandaja surma.⁵⁴⁾

---

53). BGB § 1922.

54). BGB § 1967-- 1969.

Kas pärija vastutus BGB järgi on põhimõtteli-
selt piiramatu või juba algusest peale piiratud
(ainult pärandiga) on tüliküsimus ⁵⁵⁾ — ollakse
mitmesugustel seisukohtadel. ⁵⁶⁾

BGB §1967 -es on öeldud vaid väga üldsõnali-
selt: "...Der Erbe haftet für die Nachlassverbind-
lichkeiten." , ilma et seda kuidagi kitsendatud oleks.

---

55). Engelmann, op.cit., lk. 809.

56) Siber, op.cit., lk. 41. " Das Bürgerliche Gesetzbuch ergibt für die Regelfälle unverkennbar zwei Haftungsordnungen, die der v o r l ä u f i g u n -
b e s c h r ä n k t e n H a f t u n g des Alleinerben, nach der Erbteilung auch der Miterben, bei Erheblichkeit des Nachlasses und die der v o r l ä u f i g b e s c h r ä n k t e n H a a f t u n g jedes Erben bei Geringfügigkeit, jedes Miterben bis zur Erbteilung auch bei Erheblichkeit des Nachlasses. A u s n a h m e n sind die v o r l ä u f i g b e s c h r ä n k t e H a f t u n g für Vermächtnisse und Auflagen, die e n d g ü l t i g b e s c h r ä n k t e B e r e i c h e r u n g s h a f t u n g für ausgeschlossene und solchen gleichstehende Nachlassschulden, und die e n d g ü l d i g u n b e s c h r ä n k t e H a f t u n g .

Kuid piiratud vastutus esineb vaid seaduses otse-
selt kindlaksmääratud juhtudel ja viisidel ⁵⁷⁾ sel-
lest tuleb järeldada, et BGB-s on aluseks siiski
58) piiramatu vastutus.

Piiramatu vastutuse juhul tekib confusio pāran-
di ja pārija vara vahel, viimane vastutab kogu oma
varaga ja kõik kreditorid võivad nõuda täit rahul-
dust. ⁵⁹⁾ Kuid see vastutus on piiratud (beschränke-
bar). Vastutuse piiramine võib sündida teatud abi-
nõude tarvitusele võtuga nii pārija kui ka pārandi
kreditoride poolt.

Piiratud vastutus võib saabuda pārandivalitduse
ja -konkurssi kaudu ⁶⁰⁾, samuti piisamatuse vaidega
⁶¹⁾ (Geringfügigkeit) ja soodustustähtaegade vaidega, ⁶²⁾

---

57). BGB § 1975, 1973, 1990, 2014 2015.

58). Engelmann, op.cit., lk. 809.

59). Ib., lk. 809.

60). BGB § 1975.

61). BGB § 1990.

62). BGB § 2014, 2015.

kuid, ka väljasulgemisotsuse ja -tähtajaga. 63)

Beneficium inventarii' teei ole BGB's enam sellisel kujul nagu see oli rooma õiguses __ pärija poolt piiratud vastutusena __ sest inventuuri koostamine ei ole enam võimeline pärija vastutustiseenesest piirama. Kuid tal on tähtsus just pärija lõplikult piiramatuks (unbeschränkbar) muutuva vastutuse puhul, sest rikkudes inventuuri kohustust, kaotab pärija igasuguse õiguse ja võimaluse parandi vastutuse kitsenduste kasutamiseks.

Vastutuse kitsendused võivad olla:

1. Ajutine peakohustusest vabanemine.
2. Piiratud vastutus üksiku pärandikreeditori suhtes.
3. Piiratud vastutus kõikide pärandikreeditoride suhtes. 64)

A) Pärandivalitsus ja -konkurss.

B) Piisamatuse vaie (Unzulänglichkeitseinrede).

---

63). BGB § 1973, 1974.

64). Engelmann, op.cit., lk. 810.

§ 9. Ajutine peakohustusest vabanemine.

Et oleks võimalik välja selgitada pärandi kogusumma ja seda ühte nimestikku koondada, ___ seadus annab pärijale erilise edasilükkava vaide õiguse, selle kohaselt on pärijal õigustatud keelduma pärandi kohustusi tasumast:

a) 3-e kuuse tähtaja jooksul, kuid mitte kauem inventuuri koostamisest, ⁶⁵⁾

b) kui pärija palvel on algatatud pärandi kreditoride kuulutusmenetlus, siis selle menetluse lõpuni. ⁶⁶⁾

See vaie ei takista protsessi käiku, vaid selle mõjul reserveeritakse otsusesse piiratud vastutus ja takistatakse kreditoride sundrahuldumist. ⁶⁷⁾

Kuid pärija suhtes, kes juba piiramatult vastutab, need eeskirjad ei kehti. ⁶⁸⁾

---

65). BGB § 2014.

66). BGB § 2015.

67). Engelmann, op.cit., lk. 811.

68). BGB § 2016.

§ 10. Piiratud vastutus üksikute pärandi kreditoride suhtes.

Pärandi kreditoride kuulutusmenetluse (Aufgebot der Nachlassgläubiger) ja sellest tingitud väljaulgemisotsusega (Ausschlussurteil) nende kreditoride vastu, kes omi nõudmisi selle menetluse kestel pole teatanud, saavutab pärija piiratud vastutuse 8) mitteteatatud nõuete suhtes.

Kohtulikku pärandi kreditoride kuulutusmenetlust (Gerichtliches Aufgebot der Nachlassgläubiger) võidakse algselt algatada pärandivõlgade lõplikuks kindlakstegemiseks.⁶⁹⁾

Kuid see ei haara pandikreditorite ja nendega konkurssis ühel tasemel olevaid jt. §1971-s loetletud kreditorite. Samuti ei kuulu teatamisele sundosade õigused, legaadid ja sihtkasutised, -mää-

---

69). BGB § 1970 ja 1973.

70)
rangud.

Pärija on kohustatud rahuldama kuulutusmenetlusest oşavõtnud kreditorid, kuid nende kreditoride suhtes, kes sellest osa ei võtnud __ vastutab pärija vaid pärandi ülejäägiga peale teiste kohustuste tasumist. See ülejääk on küll pärija omandus, aga kuna pärand ⁷¹⁾ pärandikreditoride rahuldumiseobjektiks on, siis on pärija kohustatud selle ülejäägi välja andma kui aluseta rikastumise __ kuid ta võib tasuda ka selle väärtuse. ⁷²⁾

Nii näeme, et pärija vastutab mitteteatanud kreditoride ees vaid rikastumise piirides. Viimaste nõuded tulevad aga siiski rahuldamisele enne sunnitud sundosade, legaatide jasihtkäsutiste, -määrangute ⁷³⁾ täitmist.

Pärandi kreditori suhtes, kes 55-aasta pärast alles oma nõudeid pärijale esitab __ on vii-

---

70) BGB § 1972.

71) Engelman, op. cit., lk. 811.

72) BGB § 1973.

73) BGB § 1973.

masel samad õigused ,kui kuulutusmenetluses oma nõuet mitteteatanud kreditoril suhtes, — nimelt pärija vastutab vaid vastavalt rikastumisele, ⁷⁴⁾

See piiratud vastutuse võimalus on vaid sellisel pärijal ,kes juba teistel põhjustel seda soodustust kaotanud pole.

---

74), BGB § 1974.

§ 11. Pärija vastutus pärandi kohustuste eest

---

kõikide kreditoride suhtes.

A. Pärandivalitsus ja -konkurss.

Pärandivalitsuse algatamise ja pärandikonkurssiaavamisega pärandi vara kohta ___ muutub pärija vastutus piiratuks pärandi varale.⁷⁵⁾

Nimelt neil kahel juhul eraldatakse pärija ja pärandi vara teineteisest täiesti, takistades varamasside ühtesulamist ja vastastikuste õiguste ja kohustuste kustumist,⁷⁶⁾

Siin vastutab siis pärija vara pärija võlgade ja pärandi vara pärandi võlgade eest. Sellega on saavutatud sama, mis rooma õiguses beneficium separationis'e ja beneficium inventarii'ga kokku. Aga siin on siiski veel enam tungitud pä-

---

75). BGB § 1975.

76). BGB § 1976 ja 1977.

rija õiguste sfääri, kui seda rooma õiguses teh-
77)
ti.

Pärandivalitsuse ja -konkurssi puhul muu-
tub pärija pärandi kreditoride ees vastutavaks
oma senise pärandi valitsemise suhtes, nii nagu
oleks pärija pärandi vastuvõtmisest saadik teot-
senud pärandi kreditoride volinikuna ja toimin-
gute suhtes, mis olid sooritatud enne pärandi vas-
tuvõttu __ kui negotiorum gestor. 78)

Pärandivalitsus ja -konkurss erinevad oma-
vahel nii eeldustelt kui ka teostamise poolest.

Pärandikonkurss avatakse pärandi ülevõlastumi-
se juhul. Kui pärija on pärandi ülevõlastumisest
teada saanud või oleks pidanud saama, siis on ta
kohustatud algatama konkurssmenetlust. Seda kohus-
tust rikkudes vastutab ta kreditoride ees sellest

---

77). Engelmann, op.cit., lk. 812.

78). Ib., lk. 812 ja 813.

79)
tulenevatest kahjudest.

Kuid pärandivalitsust võidakse pärija poolt igal juhul, pärandi kreditori poolt aga vaid siis algatada, kui viimasel on karta nõude rahuldamise ohustamist pärija käitumise või varandusliku seisuse tõttu⁸⁰⁾, eriti kui pärija on ülävõlastatud. Kuid see õigus kaob peale 2-e aasta möödumist pärandi vastuvõtust. Sellega on antud pärandi kreditoridele beneficium separationis'e taoline abi-⁸¹⁾nõu oma huvide kaitseks.

Pärandi valitsemine läheb üle pärandikohtu poolt määratud valitsejale, kes kohustub rahuldama pärandi kohustused ja on vastutav oma tegevuses nii pärandi kreditoride kui ka pärija ees⁸²⁾ olles ühtlasi viimase esindajaks.

---

79). BGB § 1980.

80). BGB § 1981.

81). Engelmann, op.cit., lk. 813.

82). BGB § 1984 ja 1985.

Kuna pärandi valitseja on pärija esindaja, siis võib ta viimasele pärandi üle anda peale tuntud kohustuste tasumist.⁸³⁾

Pärandivalitsus võib lõppeda ___ kui ta siht- on saavutatud ___ kõik kohustused tasutud või kui pärandi kreditorid loobuvad oma õigustest. Kuid ta võib lõppeda ka konkurssi avamisega.

Pärandikonkurssi puhul läheb pärandi valitsemine üle konkurssi valitsejale, kes ei ole pärija esindajaks. Pärandikonkurss allub KO eriliste eeskirjadele.⁸⁴⁾ , ta võib lõppeda kas vara jaotamisega või sundsobinguga.⁸⁵⁾

B. Piisamatuse vaie.

Kui pärandi vara vähesuse tõttu (Geringfügigkeit) ei ole võimalik pärandivalitsust al- gatada ega pärandikonkurssi avada, võib lõpe-

---

83). BGB § 1986.

84). Engelmann, oplocit., lk. 813.

85). BGB § 1989.

tatakse nad sel põhjusel __ siis on pärijal õigus piisamatuse vaidele (Unzulänglichkeitseinsrede) __ s.o. pärija vastutab kohustuste eest vaid⁸⁶⁾ kui võrd pärandist jätkub.

Onus probandi kohustus lasub sel juhul pärijal, kuid ta ei ole kohustatud kreditorite mingis kindlas järjekorras rahuldama, vaid võib pärandi vara lihtsalt sundtäitmiseks välja anda.⁸⁷⁾

---

86). BGB § 1990.

87). Engelmann, op.cit., lk. 814.

§ 12. Inventuuri koostamine ja pärija piirata-
-----
matu vastutus.

Invantuuri koostamise (Inventarerrichtung) all mõistab BGB pärandi nimestiku esitamist pärandikohtule. Selleks on pärija õigustatud, aga⁸⁸⁾ see võib ka teatud juhul kohustuseks muutuda.⁸⁹⁾

Kasutades seda õigust muretseb pärija omale tõendusabinõu pärandi vara koosseisu kohta pärandi kreditoride suhtes. Pärandi nimestik l loob presumptsiooni, ___ et pärandis tema avanemise momendil muid esemeid peale nimestikus leidu-⁹⁰⁾vate ei olnud.

Seega langeks vastupidise tõendamine kreditoridele.⁹¹⁾ Kohustuseks muutub inventuuri koos-

---

88). BGB § 1993.

89). BGB § 1994.

90). BGB § 2009.

91). Engelmann, op.cit., lk. 814.

tamine siis, kui p randikohus pärijale pärandi kreditorile palvel selleks kindla tähtaja (Inventarfrist) annab. Kui selle tähtaja jooksul pole nimekirja koostatud, vastutab p rijappiiramatult.

Inventuuri koostamise tähtajaks on 1 kuni 3 kuud. Erilistel olukordadel ja pärija palvel võidakse seda tähtaega pikendada.⁹²⁾

Nimekirjas peavad olema täielikult ülestähendatud pärandi avanemise ajal olemasolevad pärandi esemed, nende kirjeldus ja v artusning pärandil lasuvad kohustused.⁹³⁾

Pärandi nimestiku võib pärija ise koostada, kuid ainult vastava ametasutise või -isiku v in notari juuresolekul, aga ta võib p orduda selleks ka p randikohtu poole, viimane võib nimestiku siis kas ise koostada või anda ametasutise, -isiku või

---

92). BGB § 1995 ja 1996.

93). BGB § 2001.

notari kätte.

Pärija on kohustatud kõiki vajalikke and-
meid andma.⁹⁴⁾

Kui pärandikohtus leidub juba seaduse eeskir-
jādele vastav nimestik, siis võib pärija paluda
viimast tunnistada kui tema poolt antuks.⁹⁵⁾

Pärandi nimestik on kätte saadav kõigile, kel-
lel selleks on õiguslik huvi.⁹⁶⁾

Pärandinimestikul on rohkem tõenduslik täht-
sus, kuid kui pärija rikub inventuuri kohustust,
siis võib semini piiratud (beschränkbar) vastu-
tus muutuda piiramatuks (unbeschränkbar). Pärija
kaotab sellega õiguse vastutuse kitsenduste kasu-
tamiseks.⁹⁷⁾

Inventuuri kohustuse rikkumine võib seisne-

---

94). BGB § 2002 ja 2003.

95). BGB § 2004.

96). BGB § 2010.

97). Engelmann, op.cit., lk. 815.

da:

1. Inventuuri koostamise tähtaja möödalaskmises. ⁹⁸⁾
2. Samuti petlikult toimides mimestiku koostamisel, __varjates olemasolevaid pärandi esemeid või olematuid kohustusi üles andes ja keeldudes andmete andmisest. ⁹⁹⁾

3. Pärandi kreditori nõudel on pärija kohustatud kohtule andma vande ,et ta midagi pärandi mimestiku koostamisel varjanud pole (Offenbarungseid) .Sellest keeldudes rikub pärija üksiku pärandi kreditoris suhtes inventuuri kohustust ja vastutab piiramatult. ¹⁰⁰⁾

Piiramatult (unbeschränkt) vastutab pärija ka üksiku pärandi kreditori ees ,kui ta lepinguga loobub oma vastutuse kitsendustest, või

---

98) BGB § 1994.

99). BGB § 2003 ja 2005.

100). BGB § 2006.

jätab selle reservatsiooni otsustamisel esitamata.
101)

---

101).Siber, oplcit., lk38.

§ 13. Kaaspärija vastutus pärandi kohustuste

---

eest.

BGB järgi vastutavad kaaspärijad pärandi kohustuste eest solidaarselt. Aga see ei ole rangelt läbi viidud, vaid solidaarne vastutus on ainult peale pärandi vara jagamist, kuni jagamiseni aga on vastutus pro rata.

Enne pärandi vara jagamist on pärija vastutus piiratud. Kreeditoride rahuldamine võib sünnitoida, kas pärandist, kui pärandi kreeditoril on nõudmine kõikide pärijate suhtes, või ka pärija varast, kui selle vastutus oleks peale jagamist piiramatult (s.o. unbeschränktbar), sel juhul aga vastutab ta vaid pärandiosale vastava võlaosa piires.

---

102). BGB § 2058.

103). BGB § 2059.

Peale pärandi jagamist vastutab iga kaaspärija solidaarselt, piiratud vastutuse korral vaid sellega, mis ta pärandist sai, piiramatul vastutuse korral ka omaenese varaga.

Erandlikult tuleb siin rakendamisele aga osaline vastutus nende kreditoride suhtes, kes on väljasulgemisotsuse või - tähtajaga välja sulletud ja kõikide kreditoride suhtes, kui pärandikonkursi puhul viimane lõpetati pärandi vara jagamise või sundsobinguga,¹⁰⁴⁾

Pärijatel on õigus pärandi kreditorite nende nõudmiste esitamiseks üles kutsuda, sellega võivad nad saavutada osalise vastutuse nende kreditoride suhtes, kes õ-e kuu jooksul pole

---

104). Engelmann, op.cit., lk. 823 ja BGB § 2058, 2060, 2061.

omi nõudmisi teatanud. 105)

Kuid pärandivalitsust saavad algatada
vaid kõik kaaspärijad ühiselt. 106)

---

105). BGB § 2061.

106). BGB § 2062.